

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto 18.10.2023 klo 12.45

Puolustusministeriön hallinnonalan osuus hallituksen esityksessä vuoden 2024 talousarvioksi (HE 41/2023 vp)

1. Vapaaehtoinen maanpuolustus

Puolustusministeriö toimii valtionapuviranomaisena ja jakaa vuosittain valtionavustusta momentilta 27.10.50 (Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen) seuraaviin käyttötarkoituksiin:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin
- 4) sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin.

Valtionavustuksia myönnettäessä käyttötarkoituksen mukaisen toiminnan rahoittamiseksi sekä valtionavustuksen käytön valvomiseksi puolustusministeriö noudattaa valtionavustuslakia (688/2001).

Vuonna 2023 puolustusministeriö teki valtionavustuspäätökset yhteensä 8 215 000 euroa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (7 567 000 euroa) ja Maanpuolustuksen Tuki ry:lle (328 000 euroa) jaettavaksi Suomen Reserviupseeriliitto ry:lle, Reserviläisliitto ry:lle, Maanpuolustuskiltojen Liitto ry:lle ja Naisten Valmiusliitto ry:lle. Valtionavustusta myönnettiin myös Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:lle (120 000 euroa) ja Suomen Rauhanturvaajaliitto ry:lle (200 000 euroa). Valtionavustus tulee käyttää myöntövuonna.

Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle myönnettiin valtionavustusta käytettäväksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 556/2007 (7 §:n 1 momentti) mukaisesti sotilaallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen, kansainväliseen koulutustoimintaan sekä tutustumistoiminnan järjestämiseen.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaan kuuluu myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen tiedotus ja valistus, naisten vapaaehtoisen maanpuolustuksen osallistumismahdollisuuksien ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen sekä tutustumistoiminnan kehittäminen, jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutuksen tuki ja ohjaus sekä myös nuorten maanpuolustuksen tutustumismahdollisuuksien kehittäminen. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kulut mahdolliseen varautumistoimintaan

osallistumisesta voidaan korvata puolustusministeriön erillisellä valtionavustuspäätöksellä.

Vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa on Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotettu 8,015 milj. euroa, joka on vuoden 2023 varsinaisen talousarvion tasolla. Vapaaehtoisella maanpuolustuskoulutuksella ja vapaaehtoistoimijoilla on suuri merkitys yhteiskunnalle kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Puolustusministeriö ohjaa ja Puolustusvoimat tukee erityisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistystä sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen järjestämisessä.

Hallitusohjelman mukaisesti vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä parannetaan ja selvitetään siihen liittyen vapaaehtoisten alueellisten ja paikallisten joukkojen sekä muiden kokonaisturvallisuuden toimijoiden roolia ja asemaa. Puolustusselonteossa käsitellään myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kehittyvä asema, tehtävät, tavoitteet ja resurssit.

Hallitusohjelman kirjaukset toimivat perustana MPK:n vuodelle 2024 asetettaville vaikuttavuus- ja tulostavoitteille. Puolustusministeriön ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tulostavoiteasiakirja täydentää valtionavustuspäätöstä valtionavustuslain (688/2001) 36 §:n ja 15 §:n tuloksellisuutta koskevin tiedoin. Toiminnan vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden perustana ovat vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 7 §:n 1 momentissa säädetyt julkiset hallintotehtävät. Alustavasti vuoden 2024 vaikuttavuustavoitteista MPK:lle on laadittu seuraavaa:

MPK:n ja PLM:n hallinnonalan keskinäistä yhteistoimintaa kehitetään strategiselle tasolle siten, että MPK:n koulutus- ja kurssitoiminnan vaikuttavuus Puolustusvoimien (PV) reservin normaali- ja poikkeusolojen koulutuksessa vahvistuu painopisteen ollessa paikallispuolustus.

MPK:n ja PV:n operatiivista yhteistyötä jatketaan ja syvennetään kaikilla tasoilla.

Kertausharjoitusten, PV:n vapaaehtoisten harjoitusten ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen koulutuksen yhteensovittamista jatketaan niin valtakunnallisesti kuin paikallisesti.

MPK:n toiminta tukee PLM:n hallinnonalalle asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden - erityisesti ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskky ja turvallinen yhteiskunta - saavuttamista.

MPK:n toiminnalla tuetaan osaavan laajan reservin ylläpitämistä maanpuolustuksen tarpeisiin sekä erityisesti paikallispuolustuksen eri tehtäviin.

MPK:n julkisten hallintotehtävien edellyttämää toimintaa ja taloudenpitoa ohjataan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007), valtionavustuslain (688/2001) ja valtionavustuspäätöksen mukaisesti. Vuoden 2024 alustavassa tulostavoiteasiakirjassa tavoitteista ja tunnusluvuista MPK:lle on sovittu muun muassa seuraavasti:

1. Puolustusselontekotyöhön liittyen MPK osallistuu PLM:n johtamaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilan laatimiseen ja siitä mahdollisesti seuraavaan lainsäädäntöhankkeeseen.
2. MPK kehittää yhteistyössä PV:n kanssa sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta (SOTVA) PV:n operatiivisista tarpeista johdetuin tavoittein, painopisteenä paikallispuolustuksen joukot.
3. MPK kehittää KYBER-koulutusohjelmaa ja osallistuu paikalliskyberpuolustuksen toimeenpanoon Puolustusvoimien ohjaamana.
4. MPK toteuttaa kansainvälisen toiminnan PLM:n ja Pääesikunnan (PE) hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Puolustusvoimien sotilaallisen puolustusyhteistyön painopistealueet tarkastelukaudella 2024 ovat 1) monenvälisessä puolustusyhteistyössä Nato ja Pohjoismaiden puolustusyhteistyö (ml. kahdenvälinen yhteistyö pohjoismaiden välillä) sekä 2) kahdenvälisessä puolustusyhteistyössä Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian kanssa tehtävä puolustusyhteistyö.
5. MPK toimeenpanee koulutusta koko valtakunnan alueella yhteensä 100 000 koulutuspäivää, joista PV:n ohjauksen mukaisesti 90 000 koulutuspäivää SOTVA-koulutusta ja muihin julkisiin hallintotehtäviin liittyvää koulutusta 10 000 koulutuspäivää sekä lisäksi asettamalla 1 000 reserviläiskouluttajaa PV:n vapaaehtoisiin harjoituksiin ja kertausharjoituksiin.
6. MPK varmistaa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä PV:n reservin koulutusta ja vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ohjaavien normien yhtenäisen käytännön toimeenpanon yhteistyössä PV:n kanssa.

Vuoden 2024 talousarvion täydentäminen

Veteraaniperinteen tukeminen ja vaaliminen

Hallitusohjelmakirjaus: "Veteraani- ja lottaperinnetyö järjestetään asiaa selvittäneen työryhmän raportin ehdotusten pohjalta (Ehdotus veteraaniperinnetyön tulevaisuuden järjestämisestä -loppuraportti, VNK:n julkaisu 2023:3)". Veteraanijärjestöjen ja muiden veteraanityöhön osallistuvien vapaan yhdistystoiminnan työ on muuttumassa edunvalvonta- ja perinnetyöstä perinnetyöksi, koska 1939-1945 sotien veteraani- ja

sotasukupolvi on poistumassa keskuudestamme. Rintamaveteraaniliiton, Suomen sotaveteraaniliiton ja Sotainvalidien Veljesliiton toiminnot lakkaavat vuoteen 2025 mennessä.

Veteraaniperinneasioiden yhteistyövalmistelu on käynnistynyt PLM:n, STM:n, VNK:n ja OKM:n välillä sekä muiden asianosaisten kanssa. Vuosi 2024 on määritelty siirtymäkaudeksi, jonka aikana PLM:n ohjaus- malli viimeistellään tarkemmin työryhmän ehdotusten pohjalta.

PLM ehdottaa, että veteraaniperinteen vaalimiseen kohdistettava rahoitus budjetoidaan valtionavustuksena PLM:n pääluokan momentille 27.10.50 (Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen). Veteraaniperinnetyön käynnistäminen edellyttää momentille lisärahoitusta 500 000 euroa vuosina 2024-2025 jaettavaksi valtionavustuksina toimijoille. Jatkovuosien rahoitus tarkentuu ja rahoitustarvetta tarkastellaan seuraavan julkisen talouden suunnitelman laadinnan yhteydessä.

Sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutus ja tukitoimet

Puolustusministeriö on vuosina 2021 (56 000 euroa), 2022 (120 000 euroa) ja 2023 (200 000 euroa) myöntänyt valtionavustusta momentilta 27.10.50 (Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen) veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin Suomen Rauhan turvaajaliitto ry:lle. Tarve kuntoutus- ja vertaistukitapahtumien toteuttamiseen, henkilöstön kouluttamiseen ja toiminnan kehittämiseen sekä muihin tukitoimiin on 200 000 euroa vuodelle 2024.

Pääesikunnan koulutusosasto järjestää vuosittain vertaistuki- ja palautetilaisuuden kriisinhallintatehtävissä vammautuneille. Fyysisen tai psyykkisen hoidon saamiseksi on olemassa toimivat järjestelyt. Puolustusvoimat on mm. tehnyt Valtiokonttorin kanssa valtion yleistä vakuutusturvaa täydentävän, kriisinhallintahenkilöstöä koskevan tapaturmavakuutussopimuksen. Muilta osin kriisinhallintatehtävissä palvelleiden vertaistuki operaatiosta kotiutumisen jälkeen on tällä hetkellä lähes täysin Suomen Rauhan turvaajaliiton vertaistukitoiminnan varassa.

Puolustusvaliokunta (PuVL 6/2021 vp) on pitänyt puolustusministeriön tukea sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoukseen ja henkiseen tukeen Suomen Rauhan turvaajaliitto ry:lle erittäin hyvänä ja tarpeellisena asiana, mutta samalla todennut, että lähtökohtaisesti kyseiset tukitoimet kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

Valtion vuoden 2024 talousarvion täydentämisen yhteydessä puolustusministeriö tulee ehdottamaan momentille 27.10.50 (Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen) 200

000 euron lisäystä käytettäväksi puolustusministeriön erillisellä päätöksellä sotilaallisen kriisinhallinnan veteraanien kuntoutukseen ja tukitoimiin.

Puolustusministeriön jakamat valtionavustukset vuosina 2020 – 2023 (TAET 2024)

	2020	2021	2022	2023	TAET 2024
	Valtionavustukset	Valtionavustukset	Valtionavustukset	Valtionavustukset	Valtionavustus
Maanpuolustuskoulutusyhdistys	3 404 000	4 404 000	6 590 734	7 567 000	-
Maanpuolustuksen Tuki ry	128 000	128 000	328 000	328 000	-
Suomen Reserviupseeriliitto ry	32 000	32 000	82 000	82 000	-
Reserviäisliitto ry	32 000	32 000	82 000	82 000	-
Maanpuolustuskiltojen Liitto ry	32 000	32 000	82 000	82 000	-
Naisten Valmiusliitto ry	32 000	32 000	82 000	82 000	-
Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry	120 000	120 000	120 000	120 000	-
Sotilaallisen kriisinhallinnan tuki/Suomen Rauhanturvaajaliitto ry	0	56 000	120 000	200 000	200 000 (rahoitus puuttuu)
Veteraaniperinteen vaaliminen	0	0	0	0	500 000 (rahoitus puuttuu)
yhteensä	3 652 000	4 708 000	7 158 734	8 215 000	8 715 000

2. Kyber- ja avaruuspuolustuksen kehittäminen

Kyberpuolustuksen kehittäminen

Valtioneuvoston puolustusselonteossa 2021 on esitetty keskeiset linjaukset kyberpuolustuksen kehittämiseksi osana kansallista kyberturvallisuutta. Kyberpuolustuksen tavoitteena on turvata sekä Puolustusvoimien omat, että muut puolustuskäyttöön suoraan vaikuttavat järjestelmät erityisesti valtiollisilta uhkatoimijoilta ja niiden edustajilta, siten, että Puolustusvoimat kykenee suoriutumaan lakisääteisistä tehtävistään. Kyberpuolustus toteutetaan yhteistoiminnassa kansallisten ja kansainvälisten turvallisuusviranomaisten kanssa, ja Puolustusvoimat tukee kyberturvallisuudessa muita viranomaisia antamalla virka-apua. Kyberpuolustuksen kokonaisuus muodostuu suojaamisen, tiedustelun ja vaikuttamisen osa-alueista.

Edellä kuvattujen tavoitteiden mahdollistaminen edellyttää kansallisella tasolla toteutettavia kehittämistoimenpiteitä, jotka koskevat useita viranomaisia. Viranomaisten toiminta edellytyksiä tarkasteltiin poikkihallinnollisessa selvityshankkeessa, joka julkaisi loppuraporttinsa keväällä 2023. Keskeisiksi kehittämistoimenpiteiksi todettiin strategisen tavoitetilan määrittäminen, viranomaisten yhteistoiminnan ja prosessien parantaminen,

tilannekuvan tuottamisen ja jakamisen kehittäminen sekä yleisesti viranomaisten välisen tiedonvaihdon parantaminen. Raportissa tunnistettiin edelleen lainsäädännön kehittämistä vaativia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat suoraan myös kyberpuolustuksen toimintaedellytyksiin. Näitä ovat kybertoimintaympäristön suojaamiseen liittyvän tiedonvaihdon tehostaminen Puolustusvoimien ja muiden turvallisuusviranomaisten kesken, valmiuslain kehittäminen, viranomaisverkkojen kyberturvallisuuden parantaminen, tiedustelulakien kehittäminen sekä Puolustusvoimien kyberpuolustustehtävät mahdollistavan lainsäädännön luominen, mikä tarkoittaa mm Puolustusvoimien edellytyksiä antaa virka-apua yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tuottaville tahoille ja ottaa huomioon Nato-jäsenyyden edellyttämät tarpeet.

Edellä kuvatut kehittämis ehdotukset on sisällytetty pääosin hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi Naton jäsenenä varautuu vastaanottamaan apua liittolaisiltaan sekä antamaan apua liittolaisilleen. Suomi osallistuu täysimääräisesti Naton kaikkien toimintaan mukaan lukien Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin, mikä sisältää myös kyberpuolustuksen. Tämä näkyy osaltaan myös kirjauksessa, jonka mukaan Suomi profiloituu mm. kyber- ja informaatioturvallisuudessa.

Hallitusohjelman mukaisesti kyberturvallisuusstrategia uudistetaan vastaamaan muutunutta toimintaympäristöä ja hallitus laatii kyberturvallisuusdoktriinin sekä selkeyttää ja tarkentaa Puolustusvoimien roolia kyberpuolustuksessa. Näihin kytkeytyvät tavoitteet kyberturvallisuuden johtamisrakenteen uudistamisesta ja varmistumisesta tarvittavin lainsäädäntömuutoksien viranomaisten vastuunjaon ja toimivaltuuksien sekä tiedonvaihdon selkeydestä. Näihin kirjauksiin liittyviä toimenpiteitä on aloitettu.

Kansallisen kyvykkyyden kehittäminen kryptologiassa ja salausteknologioissa ovat myös Puolustusvoimien kannalta merkittäviä tarpeita. Tähän liittyvät hallitusohjelman tavoitteista salaustuotteiden hyväksyntäprosessin nopeuttaminen sekä tietoturvahyväksyntö- ja myöntävän maan asema EU:ssa.

Puolustushallinto ja Puolustusvoimat osallistuvat edellä kuvattuihin poikkihallinnollisiin kehittämistoimiin ja vastaavat osaltaan valtioneuvoston tarkemman vastuunjaon perusteella määritettävien tehtävien toteuttamisesta.

Puolustusvoimat kehittää kyberpuolustuksen teknisiä ja toiminnallisia suorituskykyjä omassa johtamisen kehittämisohjelmassaan strategiseen ja määräajoin tarkennettavaan suunnitteluunsa perustuen yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Tulostavoitteeksi on asetettu ”Puolustusvoimien omiin järjestelmiin kohdistuva kybervakoilu ja kybervaikuttaminen on havaittu, torjuttu ja raportoitu”.

Vuonna 2024 päättyy nykyinen kehittämisjakso, jonka myötä Puolustusvoimat on osoittanut kyberpuolustuksen kehittämiseen noin 200 miljoonaa euroa ja 200 henkilöä, mikä

toimii perustana toimintaympäristön muutosta seuraavalle kehittämiselle. Vuoden 2024 osalta kehittämisen osa-alueita ovat mm. kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö kahden- ja monenvälisesti, Natointegraation jatkaminen, joukkorakenteen kehittäminen, tiedonkäsittely- ja analyysikyky sekä johtamisjärjestelmän kehittäminen. Henkilöstömäärä ja rahoitus sisältyvät Puolustusvoimille osoitettuihin kokonaismääriin.

Natojäsenyyden myötä puolustussuunnitteluprosessissa sovitut vaatimukset, solmitun tietoturvallisuussopimuksen mukaiset vaatimukset sekä rauhan ajan puolustuksen tehtävät synkronoidaan osaksi kehittämisohjelmaa.

Sotilaallinen kyberpuolustus on yksi osa kansallista kyberkyvykkyyttä, jonka muut osa-alueet perustuvat muiden viranomaisten sekä yksityisen ja kolmannen sektorin kyvykkyyksiin. Kansallinen kyky suojautua kehittyviltä uhkilta edellyttää viranomaisten keskinäistä ja yksityisen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä strategisten tavoitteiden mukaisesti. Yhteistyö edellyttää tarkoituksenmukaista ja yhteistyötä tukevaa lainsäädäntöä, joka antaa tarvittavat toimivaltuudet vihamieliseen toimintaan vastaamiseen.

Avaruuspuolustuksen kehittäminen

Avaruuspuolustuksessa puolustushallinnossa toimitaan monessa eri asiayhteydessä koskien muun muassa avaruustilannekuvan muodostamista, kansallisen avaruustilannekeskuksen aikaansaamisesta ja Naton avaruustoimintojen kehittämisestä.

Avaruustilannekuvan muodostamisen kyky Puolustusvoimille

Puolustuspoliittisen selonteon (vuosi 2021) tavoitteiden mukaisesti Puolustusvoimat rakentaa kyvyn avaruustilannekuvan muodostamiselle sotilaallisiin tarpeisiin. Suorituskyvyn kehittämisestä vastaa Ilmavoimat. Tavoitteena on luoda keskus, joka tuottaa avaruustilannekuvan Puolustusvoimien tarpeisiin. Avaruustilannekuvatoiminnot sisältävät tiedot avaruuskohteista, -avaruussäätä ja -vihollisen toiminnasta avaruudessa. Tilannekuvan muodostaminen edellyttää laajaa kansainvälistä yhteistyötä. Tätä edistetään kahden- ja monenvälisesti esimerkiksi Yhdysvaltojen, EU:n ja Naton kanssa. Toiminta rahoitetaan Puolustusvoimien kehittämisohjelmaan varatusta materiaallisen suorituskyvyn kehittämisen monivuotisesta rahoituksesta.

Kansallisen avaruustilannekeskuksen perustaminen

Hallitusohjelman mukaan Suomi edistää yhteisen tilannekuvan luomista, Naton politiikan vahvistamista ja kansallisen osaamisen ja liiketoimintamahdollisuuksien parantamista avaruuteen liittyvissä kysymyksissä. (HO 8.1 s.161)

Kansallinen avaruustilannekeskus tuottaisi yhteiskunnan kannalta tärkeät tiedot avaruudesta. Keskuksen perustaminen vahvistaisi kokonaisturvallisuutta, erityisesti kansallista kriisinsietokykyä, kriittistä infrastruktuuria ja huoltovarmuutta.

Kansallisen avaruustilannekeskuksen perustamisesta on laadittu hankesuunnitelma vuonna 2022 ja edelleen perustamista on selvittänyt erillinen poikkihallinnollinen ohjausryhmä, joka antoi loppuraporttinsa toukokuussa 2023.

Keskus toimisi virtuaalisesti ja muodostuisi erillisistä siviili- ja sotilastoiminteista. Esimerkiksi havaintotietoja ja tilannekuvaa voitaisiin käyttää yhteisesti huomioiden tietoturvallisuus ja muut tiedon luovuttamiseen liittyvät mahdolliset rajoitteet.

Hankkeen käynnistämisestä ja keskuksen perustamisesta odotetaan päätöstä vuonna 2023. Valmistelu on LVM:n vastuulla ja sitä tehdään yhteistyössä PLM:n ja MMM:n kanssa. Rahoitus tulisi huomioida vuosien 2025-28 kehysvalmistelussa (LVM, PLM, MMM). LVM vastaa rahoituksen suunnittelusta. Puolustusvoimien osuuden rahoituksen tarpeeksi on arvioitu vuosille 2025-2028 yhteensä 2,4 milj. euroa.

Osallistuminen Naton avaruustoimintojen kehittämiseen

Natossa on meneillään tai suunnitteilla useita avaruuteen liittyviä suorituskäyvyn kehittämiseen tähtääviä aloitteita ja hankkeita. Avaruus on toimintaympäristö, johon liittyvillä toiminnoilla on laaja ja kasvava vaikutus yhteiseen puolustukseen ja liittokunnan jäsenten kriittisiin toimintoihin. Suomen osallistumisella näihin hankkeisiin ja toimintoihin on tulevaisuudessa vaikutusta Suomen Naton politiikan-, sotilaallisen suorituskäyvyn kehittämisen- ja kotimaisen avaruusteollisuuden liiketoimintamahdollisuuksien luomisen näkökulmasta tarkasteltuna.

3. Nato-jäsenyyden aiheuttamat kustannukset

Hallituksen esitys vuoden 2024 talousarvioksi sisältää yhteensä noin 86,6 milj. euroa Nato-jäsenyyden aiheuttamiin kustannuksiin puolustusministeriön hallinnonalalla. Vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa ehdotetaan määrärahoja vain tunnistettuihin ja välittömiin Nato-jäsenyydestä aiheutuviin kustannuksiin. Puolustusvoimille on tehty vuodelle 2024 hallitusohjelman mukainen vuosittainen 50,0 milj. euron lisäys, joka kohdentuu Nato-jäsenyyden tuomiin välittömiin tarpeisiin.

Momentti (1 000 euroa)

27.01.01 (Puolustusministeriön toimintamenot) ¹⁾	1 800
27.01.66 (Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet)	21 532
27.01.01 (Puolustusvoimien toimintamenot)	63 316

Nato-jäsenyyden aiheuttamat kustannukset yhteensä (TAE 2024) 86 648

¹⁾Puolustusministeriö on siirtänyt Suomen erityisedustuston Natossa (NAE) henkilö- ja tehtävämäärän vahvistamisen rahoituksen (1,2 milj. euroa) ulkoministeriön hallinnonalalle momentille 24.01.01 (Ulkoasiainhallinnon toimintamenot).

Määrärahat vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa

Vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa momentille 27.01.01 (Puolustusministeriön toimintamenot) ehdotetaan määrärahaa 0,8 milj. euroa puolustusministeriön henkilö- ja tehtävämäärän lisäämiseksi Nato-jäsenyyteen liittyen. Puolustusministeriön henkilöstöresurssia vahvistetaan noin 11 henkilötyövuodella. Lisäksi momentilla kohdennetaan 1,0 milj. euron rahoitus Suomen kansallisten asiantuntijoiden (Voluntary National Contribution) sijoittamiseksi Naton organisaatorakenteisiin.

Momentin 27.01.66 (Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet) määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Suomen välittömät Nato-jäsenyyteen liittyvät maksuosuudet 21,532 milj. euroa. Talousarvioehdotuksessa vuodelle 2024 momentin Naton sotilasbudjetin osuus 18,26 milj. euroa on esitetty perustuen Naton vuoden 2024 sotilasbudjettiin. Naton investointiohjelman (NSIP) osuus kolme miljoonaa euroa on esitetty perustuen Suomen vuoden 2024 maksuosuuteen. Naton DIANA-aloitteen osuus on 0,272 milj. euroa vuonna 2024.

Vuoden 2024 talousarvioehdotuksessa momentille 27.10.01 (Puolustusvoimien toimintamenot) ehdotetaan yhteensä noin 63,3 milj. euroa Suomen Nato-jäsenyyden aiheuttamiin kustannuksiin. Nato-jäsenyydestä aiheutuvien menojen kattamiseksi rahoitusta myönnetään Puolustusvoimien henkilöstömenoihin ja johtamisjärjestelmäalan menoihin. Lisäksi momentille 27.10.01 on tehty hallitusohjelman mukainen 50,0 milj. euron lisäys Nato-jäsenyyden tuomiin välittömiin tarpeisiin.

Momentille 27.10.01 perustetaan 1.1.2024 lukien kenraalimajurin ja prikaatikenraalin virat Suomen Nato-jäsenyyteen liittyen. Nato-jäsenyyden myötä Puolustusvoimilta edellytetään kenraali-/amiraalitasoisten upseereiden asettamista Naton organisaatorakenteisiin. Perustettavien erittelyvirkojen palkkausmenot ja hallinnolliset menot ovat vuonna 2024 yhteensä 0,45 milj. euroa.

Nato-jäsenyyden aiheuttamat määrärahatarpeet tulevina vuosina

Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvät määrärahatarpeet puolustusministeriön hallinnonalalla täsmentyvät ja täydentyvät kaiken aikaa, jolloin hallitusohjelmaan kirjattujen määrärahalisäysten riittävyys on haastavaa. Välilliset vaikutukset realisoituvat koko ajan.

)

vanhempi osastoesiupseeri Olli Rusanen
erityisasiantuntija Petri Saarukka
tietohallintojohtaja Mikko Soikkeli
Puolustusministeriö
17.10.2023

Hallitusohjelma sisälsi lisämäärärahaa Puolustusvoimille Nato-jäsenyyden tuomiin välittömiin tarpeisiin. Voidaan arvioida, että lisämääräraha riittää vuoden 2024 tarpeisiin, mutta se ei riitä kattamaan Nato-jäsenyyden kustannusvaikutuksia vuosina 2025-2027.

Hallitusohjelmassa päätetty 50 milj. euron lisäys on suunniteltu kohdennettavan vuosina 2024-2027 muun muassa Nato-jäsenyyden edellyttämän lisähenkilöstön menoihin, harjoitusalueiden kehittämisestä ja harjoitustoiminnan lisääntymisestä aiheutuviin menoihin sekä välttämättömän infrastruktuurin kehittämisen ja rakentamisen tarpeisiin. Kyky vastaanottaa tukea kumppaneilta eli niin sanotun isäntämaatuen (RSOM, Reception, Staging and Onward Movement) rakentaminen arvioidaan merkittäväksi menoksi puolustussuunnittelun suorituskäytävöitteiden ohella.

Naton poliittisesti päätettävät rauhan ajan tehtävät edellyttävät päätösten mukaisen lisärahoituksen. Tehtäviä ovat esimerkiksi ilmavalvonta, eteentyönnetty läsnäolo (eFP, Enhanced Forward Presence) ja pysyvät merivoimaosastot. Vuoden 2024 talousarvioehdotus ja julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024-2027 eivät sisällä Suomen menoja osallistumisesta Naton rauhan ajan puolustukseen.